Aiesopimus viisumivelvollisten ja viisumivapaiden valtioiden kansalaisten luonnontuotteiden poimintaan liittyvistä toimintatavoista

Kolmas tarkistus 1.2.2018

I Aiesopimuksen tarkoitus ja tavoite

Tämän aiesopimuksen tarkoituksena on parantaa ja yhdenmukaistaa toimintatapoja, joita sovelletaan luonnontuotteita poimimaan tuleviin (*poimijat*) ja poiminnan liitännäistehtäviin tuleviin (*tuki- ja huoltohenkilöstö*) viisumivelvollisten ja viisumivapaiden maiden kansalaisiin.

Aiesopimuksen tavoitteena on, että poimijoiden ja tuki- ja huoltohenkilöstön oikeusasema ja ansaintamahdollisuudet paranisivat ja kutsuvien vastuuyritysten (*yritykset*) liiketoimintaedellytykset kehittyisivät kestävällä tavalla.

II Aiesopimuksen osapuolet, raportointi ja seuranta

1. Aiesopimuksen osapuolet ovat työ- ja elinkeinoministeriö ja ulkoministeriö sekä yritykset. Aiesopimuksen sisältö on yksi osa Suomen ulkomaan edustuston viisumiharkintaa haettaessa viisumia luonnontuotteiden poimintaan.

2. Yritykset sitoutuvat noudattamaan tässä aiesopimuksessa kuvattuja toimintatapoja. Yritykset sitoutuvat myös huolehtimaan siitä, että sopimuskumppanit (koordinaattorit, alihankkijat jne.) noudattavat aiesopimuksessa kuvattuja toimintatapoja. Viranomaiset sitoutuvat oman hallinnonalansa toiminnassa huomioimaan aiesopimuksen sisällön.

3. Aiesopimuksessa määriteltyjä toimintatapoja seurataan osana viisumimenettelyä. Yritykset antavat sovittuna aikana ennen poimintakautta kaikilta osin täytetyn ennakkoselvityksen ja poimintakauden päätteeksi kaikilta osin täytetyn loppuraportin Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistolle. Ennakkoselvitys ja loppuraportointi tapahtuvat samanaikaisesti.

4. Toimintatapojen seurantaan käytetään poimijoille sekä tuki- ja huoltohenkilöstölle suunnattavia palautekyselyjä. Yritykset sitoutuvat sallimaan Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistolle pääsyn poimijoiden leireihin toimintatapojen seuraamiseksi.

5. Aiesopimuksessa kuvattujen toimintatapojen esimerkillinen noudattaminen huomioidaan viisumimenettelyssä siten, että yrityksen viisumikutsun nojalla myönnetään enintään 10 % enemmän viisumeita edelliseen poimintakauteen verrattuna. Toimintatapojen laiminlyönti johtaa viisumien määrän vähentämiseen 25 % edelliseen kauteen verrattuna. Yrityksen vakavat tai toistuvat laiminlyönnit voivat johtaa viisumien myöntämisen estymiseen seuraavalla poimintakaudella.

III Lähtömaassa ennen Suomeen lähtöä

6. Yritykset vastaavat Suomeen tulevien poimijoiden sekä tuki- ja huoltohenkilöstön perehdytyksestä. Perehdytys koskee poimintaa, työskentelyä ja olosuhteita Suomessa, yrityksen, koordinaattorin ja poimijoiden keskinäisiä oikeudellisia suhteita, oikeuksia ja velvollisuuk-

sia Suomessa, käytettävissä olevaa terveydenhuoltoa ja siihen ohjaamista, toimintaa hätätapauksissa sekä tämän aiesopimuksen keskeistä sisältöä. Tietosisältö on jaettava kullekin poimijalle myös kirjallisesti. Jaettava kirjallinen aineisto tai sen tiivistelmä on liitettävä ennakkoselvitykseen. Loppuraporttiin tulee liittää perehdytettävän kuittaus saamastaan perehdytyksestä. Vaikka perehdytyksestä vastaisi koordinaattori tai muu taho, kutsuva vastuuyritys vastaa siitä, että perehdytyksen tietosisältö on oikea ja että lähtömaassa tapahtuvan perehdytyksen kuluja ei veloiteta poimijoilta eikä tuki- ja huoltohenkilöiltä.

7. Rekrytointikulujen tarkka sisältö eritellään ennakkoselvityksessä. Poimijoilta veloitettavat rekrytointiin liittyvät kulut eivät saa olla kohtuuttomia. Työsuhteiselta henkilöstöltä ei saa periä maksua työnvälityksestä. Kulujen kohtuuttomuutta arvioidaan osana viisumimenettelyä verraten keskenään yritysten veloituksia ja ottaen huomioon poimijoiden toteutuneet ansiotasot. Yritykset vastaavat siitä, että koordinaattori, apukoordinaattori tai mikään muu taho ei rekrytointikuluina veloita poimijoilta eikä tuki- ja huoltohenkilöiltä muuta kuin kunkin henkilön rekrytointiin kohdistuvat todelliset ja kohtuulliset kustannukset. Myös matkasta Suomeen ja takaisin peritty kokonaishinta ilmoitetaan ennakkoselvityksessä.

8. Jos yritys osallistuu poimijoiden tai tuki- ja huoltohenkilöiden matkan rahoitukseen, se vastaa siitä, että yritys, koordinaattori, apukoordinaattori tai kukaan yrityksen lukuun toimiva ei peri rahoituksesta korkoa ja että rahoituksen ehdot ovat saajalle selkeät ja ymmärrettävät.

9. Yritykset sitoutuvat varmistamaan, että jokainen poimija sekä tuki- ja huoltohenkilö käy luotettavassa terveystarkastuksessa ja että matkavakuutuksen korvaussumma on vähintään 30 000 euroa. Vakuutuksen henkilökohtainen omavastuuosuus, joka ei saa olla kohtuuttoman korkea, ilmoitetaan ennakkoselvityksessä. Kohtuuttomuutta arvioidaan vertaamalla keskenään vakuutuksia eri yrityksissä.

10. Ulkoministeriö huolehtii siitä, että tämän aiesopimuksen englanninkielinen, Thaimaassa thai-kielinen, käännös jaetaan viisumipäätöksen mukana, kun viisumia on haettu aiesopimuksen tarkoittamaan työhön.

IV Suomessa poimintakauden aikana

11. Yritykset huolehtivat siitä, että poimijoilla on Suomessa oleskellessaan mahdollisuus ansaita vähintään 30 €/poimintapäivä. Tämän lisäksi poimijalla tulee olla mahdollisuus ansaita varat majoitus- ja lentolippukulujen kattamiseksi. Laskukaavana: (kokonaisansio – lentolippu – majoitus) ÷ oleskelupäivät.

12. Yritykset vastaavat siitä, että poimittujen luonnontuotteiden punnitsemiseen käytettävät vaa’at ovat varmennusmerkittyjä.

13. Poimijan sekä tuki- ja huoltohenkilöstön passi ja muut mahdolliset arvoesineet voidaan ottaa turvalliseen säilytykseen poimintakauden ajaksi ainoastaan kyseisen henkilön omasta aloitteesta. Säilytykseen ottamisesta tulee antaa kuitti, ja säilytykseen otetut esineen tulee pyynnöstä välittömästi antaa henkilölle takaisin.

14. Yritykset huolehtivat siitä, että edellä kohdassa 6 tarkoitettu tietosisältö on poimijoiden sekä tuki- ja huoltohenkilöstön tiedossa ja ymmärtämää myös poimintakauden aikana.

15. Yritykset vastaavat siitä, että poimijat ovat perillä jokamiehenoikeuksista ja että he osaavat asianmukaiset toimintatavat joutuessaan vahingossa liian lähelle asutusta. Vähimmäisetäisyys pihapiireihin on 200 m. Yritykset vastaavat siitä, että poimijat ovat tietoisia rajavyöhykkeen sijainnista ja että rajavyöhykkeellä liikuttaessa poimijoilla on mukanaan vaadittava rajavyöhykelupa. Yritykset vastaavat siitä, luontoon ei jää roskia eikä näkyviä ulosteita.

16. Yritykset vastaavat siitä, että poimijoiden perusvaatevarustus on riittävä ja Suomen sääolojen mukainen. Poimijoille on tarjottava mahdollisuus vuokrata lämpimät ja sateelta suojaavat varusteet. Poimijoiden tulee käyttää yrityksen nimellä ja yhteystiedoilla varustettua huomioasua. Mahdollinen vuokrakulu ei saa olla kohtuuton ja se ilmoitetaan ennakkoselvityksessä. Kohtuuttomuutta arvioidaan ja seurataan kuten edellä.

17. Jos yritys tai yrityksen sopimuskumppani järjestää poimintavälineet, niiden käytöstä saa poimijoilta veloittaa vuokrana kohtuullisen korvauksen, enintään 50 % välineiden todellisesta hankintahinnasta. Poimintavälineitä ei saa edellyttää ostettavaksi erikseen eikä kulua saa periä osana rekrytointikuluja. Matkapuhelimista ja -liittymien järjestämisestä ei saa periä palkkiota.

18. Yritykset tai heidän edustajansa seuraavat poimittavien luonnontuotteiden satotilannetta ja poimijoiden sijoittautumista sekä huolehtivat siitä, että, jokaisella poimijalla on mahdollisuus mahdollisimman suureen poimintatuloon.

19. Poimijoiden sekä tuki- ja huoltohenkilöstön majoitustilojen tulee vähintään olla hyvää tilapäisen majoittumisen perustasoa. Majoitustilan tulee olla lämmin, paloturvallinen sekä kaikille riittävillä saniteettitiloilla ja lämpimällä pesuvedellä varustettu. Majoitustilassa tulee olla ensiapuvarustus ja toimintaohjeet tulipalon ja muiden hätätilanteiden varalle. Jokaisen majoitustilan tulee olla toimivaltaisen viranomaisen hyväksymä. Majoituspaikkojen ajantasaiset yhteystiedot tulee ilmoittaa Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistolle.

20. Poimijoiden sekä tuki- ja huoltohenkilöstön ruuanvalmistustilojen tulee olla vähintään hyvää hygieenistä perustasoa sisätiloissa. Ruokaveloitukseen sisältyvistä aineksista on voitava valmistaa ravintosisällöltään riittävät ja terveelliset ateriat ottaen huomioon poimintatyön fyysinen rasittavuus. Arvio siitä, kuinka paljon poimijoiden sekä tuki- ja huoltohenkilöstön on itse hankittava ruokatarvikkeita kaupoista, tulee ilmoittaa ennakkoselvityksessä.

21. Poimijoiden käytössä olevan auto- ja perävaunukaluston tulee olla katsastettu ja kunnostettu vastaamaan poimintakauden rasitusta. Autojen huollon ja korjausten kulut sisältyvät autojen käytöstä poimijoilta veloitettavaan kustannukseen, eikä niitä saa veloittaa erikseen. Vain toteutuneet polttoainekulut saa veloittaa poimijoilta. Autot tulee selkeästi ja näkyvästi merkitä kutsuvan vastuuyrityksen nimellä ja puhelinnumerolla.

22. Poimijoiden sekä tuki- ja huoltohenkilöstön tulee voida antaa palautetta vastuuyritykselle ja Suomen viranomaisille.

23. Yritykset huolehtivat siitä, että muuta kuin jokamiehenoikeuden nojalla tehtävää poimintaa tekevällä tuki- ja huoltohenkilöstöllä (kokeilla, autonkorjaajilla, sadonetsijöillä, talonmiehillä, ryhmänjohtajilla, kirjanpitäjillä jne.) tulee olla työssä vaadittava oleskelulupa. Työ- ja

elinkeinoministeriö ohjaa työntekijän oleskelulupahakemuksia käsitteleviä TE-toimistoja käsittelemään hakemukset kiireellisinä.

V Poiminta-ansioiden maksaminen

24. Yrityksen tulee maksaa ostamansa luonnontuotteet poimijoille mahdollisimman pian poimintakauden aikana. Kaikkien maksujen tulee olla maksettuna ennen poimijoiden maasta lähtöä.

25. Yrityksen tulee liittää ennakkoselvitykseen suunnitelma siitä, millä tavalla se rahoittaa ostamiensa luonnontuotteiden maksamisen poimijoille poimintakauden aikana. Suunnitelma voi koostua esimerkiksi käteisvaroista, myyntisopimuksista tai rahoitussopimuksesta.

VI Suomesta poistumisen jälkeen

26. Yritykset huolehtivat siitä, että poimijat sekä tuki- ja huoltohenkilöstö ymmärtävät, että heillä on mahdollisuus antaa palautetta Suomen viranomaisille myös kotiin palaamisen jälkeen.

VII Tarkistetun aiesopimuksen voimaantulo ja allekirjoitukset

Alkuperäinen aiesopimus tuli voimaan 18.12.2014. Tämä tarkistettu aiesopimus tulee voimaan allekirjoituspäivänä 1.2.2018. Allekirjoitukset ovat liitteessä. Aiesopimuksen sisältöä tarkastellaan uudestaan poimintakauden 2018 jälkeen.

Aiesopimuksesta on mahdollista irtisanoutua ilmoittamalla siitä muille osapuolille kirjallisesti. Aiesopimukseen on mahdollista myöhemminkin liittyä ilmoittamalla siitä työ- ja elinkeinoministeriölle ja ulkoministeriölle kirjallisesti.